

až na § 4, který pozbyl dnem 30. června 1937 platnosti (§ 9).

D) Zajištění plnění kolektivních smluv (§§ 6, 8).

Plnění kolektivních smluv je zajištěno instutivní dohledu (§ 6) a trestní sankcí (§ 8).

Tato ustanovení jsou časově omezena do 31. prosince 1938 (§ 11). Po tomto dni zůstanou sice kolektivní smlouvy nevylučitelnými (§ 5), avšak nebude dohledu nad zachováváním smluvních ustanovení (§ 6), ani trestních sankcí (§ 8).

1. Dohled.

Dohled nad zachováváním smluvních ustanovení přísluší stranám, které hromadnou smlouvu pracovní ujednaly.

Toto ustanovení je kusé. Nevysvětluje, v čem dohled spočívá a v jakém řízení se má vykonávat. Naproti tomu je jasně stanoveno, že z dohledu jsou vyloučeny strany, které kolektivní smlouvu neujednaly. Není zmínky o dohledu nad zachováváním smírů, náleží a rozhodnutí orgánů povolání k řešení mzdových sporů hromadných. U náleží a rozhodnutí nelze mluvit o smluvních stranách, ježto jde o procesní normy. Přes to nelze organisacím,

jež se zúčastnily řízení předcházejícího vydání nálezu či rozhodnutí, upřít právo dohledu. Volná definice kolektivní smlouvy v § 1 mluví pro tento výklad.

Není stanoveno, jaký důsledek má být vyvozen z toho, když se při výkonu dohledu zjistí, že smluvní ustanovení nejsou zachována. Kromě práva učinit trestní oznámení (§ 8) nelze nahlédnouti, jakými prostředky by smluvní organizace mohly zakročiti proti zjištěným závadám.

2. Ustanovení trestní.

Vládní nařízení zavádí dvě skutkové podstaty správního deliktu:

a) bránění ve výkonu dohledu (§ 6), jež jest přestupkem podle § 8,

b) jednání nebo opomenutí proti ustanovením vládní nař. č. 141/1937 Sb. z. a n., jež se trestá podle čl. II. zákona č. 109/1934 Sb. z. a n. okresním úřadem pokutou do 50.000 Kč nebo vězením (uzamčením) do šesti měsíců, a jde-li o přestupek spáchaný při provozování živnosti, též ztrátou živnostenského oprávnění.

Tato skutková podstata je ovšem velmi široce vymezená a připouští v rámci vládního nařízení různé konstrukce jednotlivých skutkových podstat.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Odborové organizace

2484.

I. Poměr mezi odborovou organizací a jejím sekretariátem.

II. Pokud ručí svaz, poskytující podle svých stanov svým členům právní ochranu ve věcech pracovních poměrů, za útraty právního zastoupení svého člena, byl-li advokát k tomuto zastupování vyzván sekretariátem svazovým. (Rozh. nejv. soudu z 17. září 1936, Rv I 2824/34, Váž. obč. 15402.)

Podle stanov jest úkolem svazu mezi jiným, aby poskytoval členům právní ochrany ve věcech jejich pracovních poměrů (§ 3 f) stanov. Dále předpisují stanov, že svaz proti třetím osobám zastupuje předseda, případně jeho náměstek (§ 42), že předseda, případně jeho náměstek podpisují platně všechny písemnosti svazu (alle Vereinschriften). Z toho vyplývá, že procesní plnou moc může udělit jen předseda (případně náměstek předsedův). Sekretariát jest jen úřadovou svazu, členové sekretariátu jsou jeho zaměstnanci a písemné příkazy sekretariátu dané třetí osobě, týkající se vedení sporu a převzetí nákladů za procesní úkony, nejsou závazné pro žalovaný svaz, hledí-li se k ustanovením §§ 42 a 43 stanov. Avšak žalobní nárok jest odůvodněn s hlediska předpisu § 1315 obč. zák., ježto žalovaný svaz — jak z okolností případu patrné — k obstarávání svých záležitostí použil osob nezdatných (zaměstnanců v sekretariátu) a vznik škody jest v příčinné souvislosti s jejich nezdatností. Nejvyšší soud odůvodnil v četných rozhodnutích, k nimž pro stručnost se jen poukazuje,

zásadu, že pojem zdatnosti se nevyčerpává pouhou způsobilostí k nějakému povolání, nýbrž tato zdatnost musí být provázena také nejlepší vůlí schopnosti skutečně vynaložit a předpokládá i náležitou péči, dokonalou svědomitost a naprostou dbalost. Členové sekretariátu musili si být vědomi ustanovení stanov a jednacího řádu svazu a jimi se přesně řídit. Nemohlo jim ani ujíti, že sekretariát sám není oprávněn pověřiti advokáta právním zastupováním člena svazu a zavázati se jménem svazu k náhradě útrat tohoto zastupování, a že toto právo bylo ve stanovách vyhrazeno předsedovi svazu, případně jeho náměstkovi. Nesejde ani na tom, že spolužalovaný Ferdinand Z. ujistil sekretáře M., že mu byla zajištěna právní ochrana v jeho pracovní věci předsedou svazu, na něhož se již obrátil, nýbrž bylo povinností sekretariátu, aby se o správnosti toho údaje přesvědčil dotazem na svaz a opatřil si souhlas k udělení plné moci žalobci. Sekretariát nejen to opominul, nýbrž, když se žalobce v četných dopisech sekretariátu sice zaslalých, avšak adresovaných výslovně žalovanému svazu, oznámil svazu převzetí právního zastupování Ferdinandu Z. sekretariátem mu nabídnutého a pak pravidelně uvědomoval žalovanou stranu (t. j. svaz) o postupu sporu a jeho výsledku, ponechal si sekretariát prostě tyto dopisy, nezaslal je žalovanému svazu, jak to bylo jeho povinností, dopisoval dále se žalobcem ve věci, týkající se právní ochrany člena Z. a zmnožil svým jednáním, po případě opominutím, že žalobce nebyl uvědoměn svazem, že tento jmenovanému Ferdinandu Z. neposkytl právní ochrany a že žalobce nebyl svazem vyzván, aby se zdržel dalšího zastupování Ferd. Z. Jest tedy na bile dni, že za-

městnanci v sekretariátě nevykonávali služební povinnosti podle svých předpisů tak, jak je měli vykonávat, a škoda žalobci vzniklá, způsobena byla porušením služební povinnosti zaměstnanců svazu v jeho sekretariátu a tkví právě ve vylíčeném nedostatek jejich píle a svědomitosti. Za nezdatnost zaměstnance ručí zaměstnavatel i tehdy, když mu jeho nezdatnost nebyla známa a známa býti nemohla, kterouž zásadu nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil již v rozhodnutích a stačí podle okolností případu i ojedinělé nedopatření zjednané osoby, osvědčena-li jím její nezdatnost podle § 1315 obč. zák., když bylo rázu tak hrubého, že o sobě prozrazovalo nedostatek mravní spolehlivosti zjednané osoby. V souzené věci se dopustili zaměstnanci sekretariátu — jak z vylíčeného zjevně — řady vážných nedopatření, a to po delší dobu, takže předpoklady ručení zaměstnavatelky za tyto nespolehlivé a nezdatné zaměstnance je opodstatněno (§ 1315 obč. zák.).

2485.

I. Jednotliví členové odborové organizace nejsou legitimováni ke stížnosti na rozhodnutí, jímž byla odborová organizace rozpuštěna.

II. Ve sporu o rozpuštění odborové organizace podle § 3, odst. 3., zákona č. 201/1933 Sb., o zastavování činnosti a rozpuštění politických stran, nemůže nejv. spr. soud řešiti námitku, že politická strana, jejímž účelům organizace sloužila, byla rozpuštěna nezákonně.

III. Účelům politické strany může »sloužiti« (§ 3, odst. 1., zákona č. 201/193 Sb.) i spolek (odborová organizace), který je na této straně zcela nezávislý.

IV. »Potřebu« rozpuštění spolku (odborové organizace) podle § 3, odst. 3., zákona č. 201/1933 Sb. musí úřad odůvodniti. (Nál. nejv. spr. soudu z 16. X. 1936, č. 15.145/36, Boh. A. 12.573. Prejudikatura: ad I. Boh. A. 3803/24, ad II. Boh. A. 12.093/35.*)

Podle § 3, odst. 1. zákona č. 201/1933 Sb. může úřad spolky, které vystupovaly na venek jako složky strany, jejíž činnost byla zastavena, nebo které sloužily účelům strany před zastavením její činnosti, nebo slouží účelům strany, jejíž činnost byla zastavena, nebo mezi jichž význačnými činiteli jsou vůdčí činníci této strany, podrobiti zvláštnímu dozoru, nebo zvláštním podmínkám, nebo činnost jejich zastaviti. Takové spolky může úřad — jak se stanoví v 3. odst. téhož paragrafu — »v případech potřeby« rozpuštiti. Tato ustanovení platí podle § 14 cit. zákona také tehdy, bude-li strana rozpuštěna. Ze znění těchto nezákonných ustanovení plyne, že k rozpuštění spolku podle 3. odst. § 3 uvedeného zákona může úřad přikročiti jen, jsou-li splněny tyto předpoklady:

I. že byla zastavena činnost politické strany, nebo že byla politická strana rozpuštěna podle ustanovení zákona č. 201/1933 Sb.,

II. že jde o spolek,

a) který vystupoval na venek jako složka strany, jejíž činnost byla zastavena, nebo která byla rozpuštěna, nebo

b) sloužil účelům strany před zastavením její činnosti, nebo před jejím rozpuštěním, nebo

c) slouží účelům strany, jejíž činnost byla zastavena, nebo která byla rozpuštěna, nebo

d) jehož význačnými činiteli jsou vůdčí činníci takové strany, a

III. že je potřeba, aby takový spolek byl rozpuštěn.

První předpoklad je podle nař. rozhodnutí dán tím, že německá národně socialistická strana dělnická byla podle vyhlášky z 11. listopadu 1933, uveřejněné v Úředním listě republiky Československé z 12. listopadu 1933, č. 259, vládou republiky Československé podle zákona z 25. října 1933, č. 201 Sb., rozpuštěna. Stížnost naproti tomu namítá, že rozpuštění jmenované strany je nezákonné a bylo vysloveno na vadném základě. Tuto námitku nemohl nss. řešiti v tomto sporu, uváživ, že rozpuštění politické strany je podle zákona jen skutkovým předpokladem rozpuštění spolku podle § 3, odst. 3. cit. zákona, takže rozpuštěný spolek by mohl v tomto směru namítati jen, že tento předpoklad není splněn, poněvadž k rozpuštění politické strany vůbec nedošlo. Nedostává se mu však legitimace k tomu, aby namítal, že rozpuštění politické strany nevyhovuje zákonu.

Druhý předpoklad spatřuje žal. úřad v tom, že spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« se sídlem v Ústí n. L. vystupoval na venek jako složka německé národně socialistické strany dělnické, sloužil jejím účelům a byli mezi jeho význačnými činiteli vůdčí činníci této strany. Závěr, že spolek vystupoval na venek jako složka německé národně socialistické strany dělnické a sloužil jejím účelům, založil žal. úřad na těchto zjištěních:

1. V ročníku 1930 kapesní ročenky německých národních socialistů, která byla oficiální publikací německé národně socialistické strany dělnické, jest obsažen na str. 114—115 článek »Wichtiges für die Arbeiterschaft«, končící prohlášením, že »další zprávy v tomto směru podají vždy jednatelství německé národně socialistické strany dělnické a spolku »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter«.

2. Ročník 1931 zmíněné ročenky obsahuje na obalu výzvu, že každý příslušník strany a každá příslušnice strany musí náležeti ke spolku »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter«.

3. V ročníku 1932 jest otištěn na str. 147 článek: »Entschlossenheit und Bekennermut«, v němž se uvádí: »Proto je konečně na čase žádati, aby národní příslušníci vystoupili a přestoupili do »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter«.

4. V ročníku 1933 je výzva, že »každý německý dělník patří do národní odborové organizace« a přihláška pro vstup do spolku »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« se sídlem v Ústí n. Lab.

5. V roce 1932 vydal poslanec K. oběžník »An alle Geschäftsstellen der deutschen nationalsozialistischen Arbeiterpartei und des Gewerkschaftsverbandes deutscher Arbeiter«, který jedná o vytvoření okresních skupin spolku »Deutsche Volkshilfe«.

6. Zemský sekretariát v Šumperku sdělil v dopise ze 4. listopadu 1932 tajemníku Fr. N. v Novém Jičíně, jak postupovati při přijímání členů odborové organizace soc. dem. do »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter«. V dopise tom se klade v první řadě váha na to, že lze

*) Boh. A. 3803 (nál. z 24. VI. 1924, č. 1508): Jednotliví členové spolku nejsou legitimováni ke stížnosti do rozhodnutí, jímž byl spolek rozpuštěn.

Boh. A. 12.093 (nál. z 26. X. 1935, č. 13.602/35): I. Politické straně, jež byla rozpuštěna rozhodnutím vlády na základě § 1 zák. č. 201/1933 Sb., přísluší právo stěžovati si na toto rozhodnutí i tehdy, když se dříve, než došlo k rozpuštění, dobrovolně rozešla. — II. Oproti vládnímu aktu, jímž byla na základě § 1 zák. č. 201/1933 Sb. rozpuštěna politická strana, jest procesně stranou jen tato rozpuštěná strana a nikoliv její jednotliví člen.

převzítí jen členy odborové organizace německých sociálních demokratů, kteří mohou prokázat, že byli nebo jsou členy DNSAP.

7. V sekretariátě odborové organizace »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« v Novém Jičíně byly nalezeny tiskopisy pro volby do obec. zastupitelstva, které se týkají prohlášení o přijetí kandidatury do obcí příslušníky DNSAP.

Stížnost nepopírá správnost uvedených zjištění, dovozuje jen, že je nesprávný závěr, k němuž žal. úřad na základě těchto skutečností dospěl. Podle jejího názoru neplyne z uvedených skutečností logický závěr, že spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« v Ústí n. Lab. byl složkou německé národně socialistické strany dělnické, nebo že sloužil účelům této strany, hodnotil tedy žal. úřad uvedené skutečnosti nesprávně. Poněvadž není zákonných měřítek, podle nichž se toto hodnocení mělo dít, nejde o hodnocení právní, nýbrž o t. zv. hodnocení skutkové, jež podle povahy procesu přes nss tvoří součást skutkové podstaty a může proto být soudem zkoumáno jen potud, jde-li o závěry podle zásad o logickém myšlení vůbec možné, čili jinak vyjádřeno, jde-li ještě o hodnocení či jen o pouhé tvrzení bez podkladu. V tomto směru vznášejí stížnost nejprve několik námitek, v nichž se snaží prokázat, že na základě uvedených skutečností nemohl úřad logicky dospět k závěru, že rozpuštěný spolek byl složkou německé národně socialistické strany dělnické. Proti logické správnosti závěru žal. úřadu, že rozpuštěný spolek sloužil účelům německé národně socialistické strany dělnické, namítá stížnost jen, že důvody uvedené v nař. rozhodnutí jsou vesměs z doby před účinností zákona č. 201/1933 Sb. a jsou proto nezpůsobilé odůvodnit opatření podle tohoto zákona a dále, že i když odborová organizace má kruh působnosti, který je sledován nějakou politickou stranou, není tím řečeno, že sloužila účelům strany, poněvadž výrazem »sloužiti« lze rozuměti jen poměr závislosti a podřadnosti. Obě námítky jsou bezdůvodné.

Bylo již řečeno, že podle § 3 zákona č. 201/1933 Sb. může úřad spolek, který »sloužil účelům strany« před zastavením její činnosti nebo před jejím rozpuštěním, za okolnosti i rozpustiti. Již ze znění tohoto zákonného ustanovení je zřejmo, že k rozpuštění takového spolku může úřad přikročiti i tehdy, když skutečnosti, z nichž usuzuje na to, že spolek sloužil účelům strany, spadají časově do doby před účinností uvedeného zákona (srov. výklad obdobného předpisu § 1 téhož zákona v nálezu Boh. A 12.093/35). Pokud jde o druhou výše uvedenou námitku, sluší uvážiti, že účelům strany může sloužiti nejen spolek, který je k této straně v poměru závislosti nebo podřadnosti, ale i spolek na této straně zcela nezávislý, který zachovává si vlastní nezávislost, sám z vlastní vůle pro politickou stranu pracuje a tak jejím účelům »slouží«. Ani uvedená námitka stížnosti není tedy s to dokázati logickou nemožnost závěru žal. úřadu, že spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« se sídlem v Ústí n. L. sloužil účelům německé národně socialistické strany dělnické.

Poněvadž však — jak plyne z toho, co bylo uvedeno výše — druhý předpoklad rozpuštění spolku podle 3. odst. § 3 zákona č. 201/1933 Sb. je dán již tím, že spolek sloužil účelům strany před zastavením její činnosti nebo před jejím rozpuštěním, a poněvadž správností závěru žal. úřadu, že spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« v Ústí n. L. sloužil účelům německé národně socialistické strany dělnické před jejím rozpuštěním, stížností otřeseno nebylo, od-

padá potřeba ještě zkoumati, je-li správný i další závěr žal. úřadu, že spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« v Ústí n. L. byl také složkou německé národně socialistické strany dělnické. Z téhož důvodu není třeba řešiti námítky, jimiž se stížnost obrací proti správnosti zjištění žal. úřadu, že mezi význačnými činiteli rozpuštěného spolku byli vůdčí činníci německé národně socialistické strany dělnické. I kdyby snad tato zjištění žal. úřadu a závěry, k nimž na základě těchto zjištění dospívá, byly vadné, nemohlo by nař. rozhodnutí z tohoto důvodu býti zrušeno, poněvadž by v tomto směru zůstalo opřeno o stížností neotřesený závěr, že rozpuštěný spolek sloužil účelům německé národně socialistické strany dělnické před jejím rozpuštěním.

Třetí předpoklad rozpuštění spolku podle 3. odst. § 3 zákona č. 201/1933 Sb. spatřuje žal. úřad v tom, že »při dalším trvání spolku bylo by nebezpečí, že byly by ohroženy zájmy veřejné, jichž ochranu sleduje zákon«. Tím vyslovil žal. úřad, že nestačí, aby bylo použito proti spolku mírnějších opatření podle § 3, odst. 1., cit. zákona, nýbrž že nastala potřeba, aby spolek »Gewerkschaftsverband deutscher Arbeiter« v Ústí n. L. byl rozpuštěn, a odůvodnil tuto potřebu tím, že právě při dalším trvání spolku by bylo nebezpečí, že by byly ohroženy právní statky, jejichž ochranu zákon č. 201/1933 Sb. sleduje. Jestliže stížnost naproti tomu tvrdí, že žal. úřad vůbec neodůvodnil, že tu byla potřeba, aby spolek byl rozpuštěn, přezírá uvedený obsah nař. rozhodnutí. Poněvadž pak proti tomu, jak úřad odůvodnil potřebu rozpuštění spolku podle 3. odst. § 3 cit. zákona, stížnost vůbec žádných výtek nevznáší, nemá nss. vůbec možnost, aby v tomto směru nař. rozhodnutí přezkoumal.

Kolektivní smlouvy

2486.

Pojem kolektivní smlouvy. (Rozh. nejv. soudu z 15. I. 1937, Rv I 1268/36, Váž. obč. 15746.)

Kolektivní smlouva jest ujednání, při kterém vystupují na straně zaměstnavatelstva i zaměstnavatelstva příslušné organizace, anebo při kterém organizace vystupuje aspoň na straně zaměstnavatelstva, jako druhý smluvník však se účastní dohody toliko jednotlivý zaměstnavatel. Účelem takových smluv jest, aby zaměstnavatel nebyl nucen s každým zaměstnancem vyjednávatí smlouvu služební nebo pracovní zvlášť, aby spíše všechny měly stejný obsah, poměry v podniku se ustálily, a tak se předešlo rozporům mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Ale smlouva kolektivní, jsouc jen rámcovým vzorem pro uzavírání smluv individuálních, nenahrazuje je, nýbrž jest třeba, aby zaměstnanec byl zaměstnavatelem do práce přijat. V tom právě záleží individuální smlouva služební a kolektivní smlouva uspořuje stranám jen vyjednávaní obsahu.

Služební smlouva

§ 1152.

2487.

Jestliže okresní nemocenská pojišťovna svému zaměstnanci, s nímž bylo možno zrušiti služební poměr jen po provedeném kárném řízení, oznámila, že ho disciplinární komise uznala kárně vinným, avšak, překročujíc meze svého oprávnění, se usnesla i na to, aby prozatím nebyl propuštěn ze služeb žalované pod podmínkou, že v budoucnu vyhoví všem svým povinnostem a že zaměstnanec učiní prohlášení, že souhlasí s tím, aby byl propuštěn ze služeb žalované bez kár-

ného řízení, poruší-li v budoucnu své povinnosti, jest změna služební smlouvy v otázce propuštění zaměstnance bez kárného řízení dosažena nespravedlivou pohrůzkou (§ 870 obč. zák.), projevil-li zaměstnanec souhlas s takovou změnou. (Rozh. nejv. soudu z 18. března 1937, Rv I 2644/36, Váž. obč. 15.940, Sb. min. sprav. č. 213.)

§ 1152.

2488.

Prohlášení učiněné zaměstnancem za trvání služební poměru, že nemá proti zaměstnavateli žádného pohledávání ze služební poměru, nemá právního účinku. (Rozh. nejv. soudu z 5. II. 1937, Rv I 1159/36, Váž. obč. 15.802.)

Pokud odvolání napadá zjištění nižších soudů, že nebyl na žalobce učiněn nátlak, aby podepsal jednotlivé služební smlouvy, neprovádí ani tento, ani jiný z dovolacích důvodů v § 508 c. ř. s. výčetmo uvedených, přezírajíc, že tu jde o ocenění průvodů, jehož přezkum jest odňat dovolacímu soudu. Totéž platí o tvrzeném přímém nátlaku při podpisu vyúčtování procesními soudy předložených. Nesprávný je však názor, že žalobce pozbyl žalobou domáhaných nároků, pokud mu vznikly před jednotlivými zúčtování, tím, že z nich potvrdil svým podpisem, že kromě salda v jeho prospěch vypočítaného nemá za žalovanou firmou žádných jiných pohledávek. Tento názor mohl by obstát jen, kdyby po skončení pracovního poměru došlo mezi stranami k ujednání, podle něhož žalobce vyúčtování vzájemných nároků sporných stran uznal a se vzdal dalších nároků vůči žalované firmě, prohlásiv, že kromě salda v jeho prospěch vypočítaného nemá žádných jiných pohledávek, neboť by tu šlo o uznávací smlouvu, mající povahu dispozice o právním poměru právě jako smír [Sb. n. s. č. 8240, 5850 a j.*]. V souzené věci nebylo však prokázáno, že došlo k takovému ujednání po skončení žalobcova pracovního poměru, a podobné dohody za trvání tohoto poměru nemají tento význam, ježto pro hospodářskou odvislost zaměstnavatelovu tu nelze mluvit o projevu svobodné vůle zaměstnance podle § 869 obč. zák. [Sb. n. s. č. 15.262.*] Pokud tedy nižší soudy, vycházejíce z opačného mylného nazírání, odoznaly žalobci několik nároků a nezjistily jejich skutkový podklad jen proto, že žalobce potvrdil v pozdějším vyúčtování, že nemá žádných dalších nároků, není věc zralá k rozhodnutí.

Živnostenská pomocníci

2489.

Osobami, které jsou ustanoveny pro vyšší výkony služební po rozumu posledního odstavce § 73 živ. řádu, nelze rozuměti pouze osoby, které jsou nadány disposičním právem vůči ostatním zaměstnancům nebo vůči zákazníkům. (Nál. nejv. spr. soudu z 16. II. 1937, č. 690/35-3, Boh. A 12.777.)

Jediným obsahem nař. rozhodnutí je výrok, že st-1 je členem pomocnické hromady, založený na

* Váž. obč. 5850 (rozh. z 16. III. 1926, Rv I 371/26): Uznání jest smlouvou, kterou se zjišťuje bez vzájemného ustoupení stran určitý poměr právní. Účinek uznání spočívá v tom, že právní poměr pro případ, že již by vlastně neexistoval, znovu jest vzkríšen k životu.

Váž. obč. 8240 (rozh. z 23. VIII. 1928, Rv I 1240/28): Uznávací smlouva není pouhým doznáním skutečnosti, nýbrž má povahu dispozice o právním poměru.

Váž. obč. 15.262 (rozh. z 5. VI. 1936, Rv I 602/36, v „Pracovním právu“ č. 2318): Za trvání služební poměru nemůže se zaměstnanec platně vzdáti nároku na plat.

právním názoru, že předpis § 73, odst. 3., živn. řádu má na zřeteli jen takové osoby, které jako prokuristé nebo disponenti jsou nadány samostatnou mocí rozhodovací v živnostenském závodě. Nss. nemohl s tímto názorem souhlasiti.

Již z demonstrativního výpočtu zaměstnanců skupin, jež v § 73, odst. 3., jsou uvedeny jako nepatřící mezi pomocné pracovníky, je patrné, že zákon tímto ustanovením neměl na zřeteli pouze osoby nadané samostatnou mocí rozhodovací v závodě. Uvádí totiž zákon v předpisu tomto i dílovedoucí, mechaniky, účetní, pokladníky, výpravčí, kresliče i chemiky, o nichž zpravidla nelze předpokládati, že by byly nadány samostatnou rozhodovací mocí v závodě. Naopak jsou to vesměs skupiny zaměstnanců, které zpravidla disposiční pravomoci nemají. Zákon také ani slovem se nezmiňuje o tom, že by jen osoby disposiční mocí nadané nepatřily mezi pomocné pracovníky. Nelze proto výraz »osoby, které pro vyšší výkony služební jsou ustanoveny«, omezovati jen na takové osoby, které jsou nadány nějakým disposičním právem vůči ostatním zaměstnancům závodu neb vůči zákaznictvu. Je sice pravda, že osoby ve služebním poměru nadané disposičními právy bude lze zpravidla čítati k osobám ustanoveným pro vyšší úkony služební, z toho však nplyne, že osoby, jež těchto práv nemají, nemohou míti kvalifikaci osob pro vyšší výkony služební.

Obchodní pomocníci

§ 1.

2490.

Zjednal-li znalec, pověřený soudem k vypracování znaleckého posudku, žalobce výhradně jako pomocníka k vypracování nálezu, součástí to znaleckého posudku, a nebyl-li žalobce při tom vůbec zaměstnán v podniku žalovaného a nekonal v něm ani služby kupecké ani nižší služby nekupecké, nevztahuje se na něho § 1, odst. 1., zák. č. 20/1910 ř. z. (Rozh. nejv. soudu z 24. IX. 1936, Rv I 295/36, Váž. obč. 15.436, Sb. min. sprav. č. 174.)

Žalovaný opřel námitku započtení toho, co si žalobce vydělal prací vykonanou mimo zaměstnání u žalovaného, o ustanovení § 7 zákona č. 20/1910 ř. z., podle kterého nesmějí zaměstnanci uvedení v § 1, první odstavce, právě řečeného zákona bez svolení zaměstnavatelova ani provozovati samostatný kupecký podnik, ani činiti na svůj nebo cizí účet obchody v obchodním odvětví zaměstnavatelově. U žalobce tyto předpoklady započtení nebyly splněny. Ze zjištění napadeného rozsudku plyne, že žalobce nebyl osobou v provozování závodu žalovaného zřízeno nebo převážně k vykonávání kupeckých služeb nebo vyšších služeb nekupeckých a že tudíž nepatřil k osobám v první odstavci § 1 zákona č. 20/1910 ř. z. uvedeným. Jak bylo zjištěno, byl žalobce přijat žalovaným k pomocným pracím při nálezu ve věci Občanské záložny na K. V., ve které, jak žalovaný připustil, byl co stálý soudní znalec krajského trestního soudu v Praze pověřen vypracováním znaleckého posudku v trestní věci proti činitelům Občanské záložny na K. V. Z tohoto zjištění a z vlastního přednesu žalovaného jest zřejmé, že zaměstnání žalobcovo u žalovaného souviselo výhradně s činností žalovaného jako stálého soudního znalce, kterou však s provozováním jeho podniku nelze ztotožňovati. Jako soudní znalec náležel žalovaný k osobám, jejichž činnost jest upravena ustanovením trestního řádu a patří k důkazním prostředkům trestním řádem stanoveným, jejichž provádění se děje za spolupůsobení soudu v ří-

zení trestným řádem upraveném. Touto úřední podstatou rázu veřejnoprávního rozlišovala se zvláštní samostatná činnost žalovaného jako soudního znalce, od provozování jeho závodu jako podniku soukromého, třebaže obě činnosti byly vykonávány jednou a touže osobou. Proto také, pokud žalovaný zjednal žalobce výhradně jako pomocníka k vypracování nálezu, součástí to znaleckého posudku, byl žalobce sice podřízen jeho příkazům při konání této odborné práce, nebyl však při tom vůbec zaměstnán v podniku žalovaného a nekonal v něm ani služby kupecké, ani vyšší služby nekupecké. Nevztahovalo se proto na žalobce ustanovení § 1, prvního odstavce, zákona č. 20/1910 ř. z., ani ustanovení § 7 téhož zákona a nemohl žalobce ani sjednávatí nějaké obchody na svůj účet s cizími závody v obchodním odvětví žalovaného, což jest dalším předpokladem pro uplatnění zaměstnavatelova práva na započtení zisku zaměstnancem z nedovolené činnosti docíleného. Žalovaný neměl právního nároku na započtení částek, rozsudkem odvolacího soudu jako vedlejší výdělek žalobcův zjištěných, na žalobní pohledávku.

§ 36. 2491.

Bylo-li smlouvou ustanoveno, že po uplynutí prvních 6 měsíců dvou a půlleté výpovědní lhůty může zaměstnavatel zaměstnance zprostiti jeho povinnosti, takže poté již není povinen, avšak ani oprávněn konati služby a práce, k nimž byl sjednán, je však po zbývající dobu výpovědní lhůty (dvou let) může zaměstnanec volně disponovati svou pracovní silou, zvláště se zaměstnávatí u jiných zaměstnavatelů, jsa v tomto období jen vázán omezením podle doložky o nesoutěžení, že se však hmotný výsledek takové výdělečné činnosti započítává značnou měrou do jeho platu, jenž po dobu výpovědní lhůty se snižuje o služební byt, otop a osvětlení i o roční remuneraci, je opodstatněn závěr, že zvolené formy smlouvy bylo zaměstnavatelem použito jen k zakrytí obcházení předpisů o delším trvání soutěžního zákazu, t. j. trvání zákazu přes 1 rok (§ 36, odst. 2, č. 1. zák. č. 20/1910 ř. z.). Takové ujednání jest však neplatné podle § 879 obč. zák., neboť se příčí citovanému zákazu. (Rozh. nejv. soudu ze 4. prosince 1936, Rv I 19392/36-3. Váž. obč. 15660, Sb. min. sprav. č. 190.)

Soukromí zaměstnanci

§ 1 2492.

K výkladu pojmu »kupecké služby« ve smyslu § 1 zákona o soukromých zaměstnancích. (Rozh. nejv. soudu z 16. X. 1936, Rv II 539/36.)

Ustanovení zákona č. 154/34 Sb. z. a n. platí mezi jinými pro osoby, které při provozování obchodu jsou ustanoveny, aby převážně konaly buď kupecké služby neb služby vyšší, nikoli kupecké (§ 1 a.) cit. zák.). »Kupeckými službami« jsou služby, jichž řádný výkon předpokládá aspoň v průměrných případech školenost a dovednost s hlediska kupeckého odboru; nemusí to býti činnost rázu vyššího, vyloučeny jsou jen případy, kde jde o činnost, záležející v úkonech podřízených (Sb. n. s. č. 10.300*). Žalobkyně byla přijata žalovanou jako vedoucí nově zří-

zené filiálky v B. a zvláště náleželo k jejím služebním povinnostem, aby si získala přiměřený okruh odběratelů, starala se o včasné opatření předpokládaného množství zboží, je přijímala, neprodané zboží včas vrátila, prodané zboží řádně vyúčtovala a odváděla utržené peníze. Ježto služební činnost žalobkyně souvisela s prodejem zboží a organizací podniku a vyžadovala zřejmě jisté školenosti, dovednosti a určitých zkušeností s hlediska kupeckého odborných a nejde tu o úkony zcela podřadné, nelze odvolacímu soudu ani vytýkatí nesprávné právní posouzení věci (čís. 4, § 503 c. ř. s.), měl-li za to, že žalobkyně podléhá zákonu č. 154/34 Sb. z. a n.

Zemědělští zaměstnanci 2493.

I keď pastier dobytky, ktorý dostával za svoju prácu zaplatené od kusa, mal právo pribrať si pomocníkov pri pasení dobytky, nemení sa tým nič na povahe jeho pracovného pomeru. (Rozh. nejv. soudu z 16. II. 1937, R. III. 41/37, Sb. min. sprav. č. 203.)

Podľa § 1 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. vzniká služobná smluva tým, že sa niekto zaviazne na nejaký čas konat inému služby. Pod slovom služba (§ 1 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n.) treba rozumeť aj taký pracovný pomer, pri ktorom sa mzda platí od kusu alebo podľa jednotlivých výkonov.

Podľa žalobného prednesu bol žalobník pastierom dobytky a dostával za svoju prácu zaplatené od kusa. Okolnosť, že snád žalobník mal právo pribrať si pomocníkov pri pasení dobytky, na povahe jeho pracovného pomeru nič nemení, nebo aj v tomto prípade jemu náležal už podľa povahy veci dozor nad týmito pomocnými silami a aj za konanie týchto voči zamestnávateľom on bol zodpovedný ako taký, ktorému bolo stádo k paseniu sverené.

V zistení napadnutého usnesenia niet opory pre názor súdu odvolacieho, že by medzi pastierom a gazdami, ktorým pásol dobytky, nebol pomer podriadenosti a nadriadenosti. Okolnosť, že pastier pri svojom zamestnaní vykonával snád aj služby zvonára a hlásnika, na povahu jeho služobného pomeru k žalovaným nevlivá. To by mohlo snád mať vliv na riešenie meritornej otázky, či žalobník podliehal ako pastier poisťnej povinnosti. Tu ide však len o to, či žalobník sjednal so žalovanými smluvu služobnú.

Dovolená

2494.

Zamestnancovi, ktorý si dovolenú včas nevybral, nepatrí náhrada za dovolenú. (Rozh. nejv. soudu z 9. III. 1937, Rv III 71/37, Váž. obč. 15982.)

Nižší súdy zistily, že žalobník nepožadoval po celú služobnú dobu dovolenú, ale spokojil sa s kratšími dovolenými. Dovolenia žiadost toto zistenie nenapadá. Správne je preto rozhodnutie nižších súdov, že žalobníkovi náhrada za dovolenú nepatrí, lebo si dovolenú včas nevybral (§ 11 zák. č. 67/1925 Sb. z. a n.).

Pozemková reforma

2495.

K dôchodkom, o ktoré sa podľa § 13 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. zmenšujú zaopatrovacie nároky bývalých zamestnancov na veľkom pozemkovom majetku proti ich bývalým zamestnava-

*) Váž. obč. 10.300 (rozh. z 7. XI. 1930, Rv II 77/30, v »Pracovním právem« č. 155). Kupeckými službami jsou služby, jichž řádný výkon předpokládá aspoň v průměrných případech školenost a dovednost s hlediska kupeckého odbornou; nemusí to býti činnost rázu vyššího, vyloučeny jsou jen případy, kde jde o činnost záležející v úkonech podřízených.

teřom, náleží i dýchodok priznaný im kurátorom fondu pre zaopatrenie zamestnancov veľkostatku podľa § 73 náhradového zákona a vl. nar. č. 29/1923 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 31. XII. 1936, Rv III 691/35, Váž. obč. 15723, Úr. sb. 3015.)

Pracovní doba

§ 1. 2496.

Osmihodinovou pracovní dobu jest počítati podle doby, po kterou jsou pracovní síly k dispozici. (Nál. nejv. spr. soudu z 5. května 1936, č. 12.823/36, Právo československé č. 1032.)

Podle § 1, odst. 1. zákona č. 91/1918 v podnicích živnostenskému řádu podrobených nebo po živnostensku provozovaných nesmí skutečná pracovní doba zaměstnanců trvati zásadně déle než 8 hodin ve 24 hodinách nebo nejvýše 48 hodin týdně.

Nejvyšší správní soud zabýval se výkladem pojmu slov »skutečná doba pracovní« již v nálezu Boh. A 3067/24*) a vyslovil tam právní názor, že skutečnou dobou pracovní ve smyslu § 1, odst. 1. cit. zákona jest rozuměti dobu, po kterou dává podle účelu a povahy konkrétního podniku zaměstnanec ve shodě se zaměstnavatelem tomuto pracovní sílu k dispozici. Na názoru tom trvá nejvyšší správní soud i v dnešním případě a poukazuje co do důvodů na bližší odůvodnění cit. nálezu. Jest proto nerozhodno, zda zaměstnanci stěžovateli v pracovní době po celou řadu hodin nepracovali, neboť pod pojmem skutečné doby pracovní nutno rozuměti dobu, po kterou je zaměstnanec podle smlouvy se zaměstnavatelem na svém služebním místě, tedy ne toliko dobu, po kterou trvá práce skutečná, nýbrž i protihodnoty k ní (srov. cit. nález). Pak ovšem jest bezdůvodnou i výtka vadnosti řízení, že nebyl vzat zřetel k obhajobě stěžovatelově, že jeho zaměstnanci nebyli vyslechnuti o té okolnosti, že v závodě jest skutečné práce 2—3 hodiny denně, jinak že zaměstnanci sedí. Neboť stěžovatel sám ve stížnosti doznává, že jeho zaměstnanci byli v závodě od 7. hodiny ranní do 19. hodiny večerní, tedy 55 hodin týdně.

Pracovní soudy

§ 1. 2497.

Spor posluhovačky o náhradu škody pro úraz při čištění okna v kuchyni. (Rozh. nejv. soudu z 8. IV. 1937, Rv I 2212/35, Soudcovské listy č. 1300.)

Z přednesu žalobkyně plyne, že tu jde o spor tkvící ve služebním poměru mezi zaměstnavatelem a jejich zaměstnankyní (služebnou osobou) a že žalobkyně právě z tohoto poměru odvozuje nárok na náhradu škody, opřený zejména také o předpis § 1157 obč. zák., ukládající zaměstnavateli péči o osoby při služebních úkonech u něho zaměstnaných.

Žalobkyně totiž tvrdila v žalobě, že byla zaměstnána jako posluhovačka u různých rodin, že takto obstarávala i v bytě žalovaných úklid a že právě v den nehody jí bylo také nařizeno, aby čistila okna v kuchyni a že žalovaná strana nedala žalobkyni k dispozici bezpečnostní pás anebo jiné bezpečnostní opatření. Žalovaní dokládají,

*) Boh. A 3067 (nál. z 8. I. 1924, č. 22.391/23). Skutečnou dobou pracovní ve smyslu § 1, odst. 1 cit. zák. jest vyznačovati dobu, po kterou dává podle účelu a povahy konkrétního podniku zaměstnanec ve shodě se zaměstnavatelem tomuto svou pracovní sílu k dispozici.

že žalobkyně okna u nich čistila již po dobu 4 let každý pátek. Kdyby nebylo bývalo služebního poměru žalobkyně k žalovaným, nebylo by došlo k tomuto sporu z uplatňovaného právního důvodu. Podle ustáleného rozhodování nejvyššího soudu (srov. roz. č. 12.816*) a jiné sb. n. s.) jsou pro takové spory výlučně příslušnými pracovní soudy (§ 1, 2 c) zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n.).

Podle pobytu žalovaných byl místně příslušný okresní soud v Karlových Varech, u něhož byl v době podání žaloby dne 7. října 1933 ve smyslu § 2 nař. č. 180/1931 Sb. z. a n. zřízen pracovní soud s působností od 1. září 1932.

Jde tu tedy o zmatečnost podle § 477 čís. 3 c. ř. s., ke které bylo přihlédnouti z úřadu (§§ 471 čís. 7, 477, odst. 1., 478, 513 c. ř. s.). Bylo proto rozhodnuto, jak bylo vysloveno.

§ 1. 2498.

Obchodný cestující na provizii, který je podle smlouvy uzavřené s obch. firmou povinný konat určité práce po určenou dobu a podle úprav a příkazů obch. firmy, je v pomere služebním; o jeho nározech z tohoto poměru má rozhodovat pracovní soud. (Rozh. nejv. soudu ze 7. XII. 1936, Rv IV 582/36, Váž. obč. 15712.)

Smlouvou z dne 31. októbra 1934, uzavřenou medzi sporovými stranami, stal sa žalobník obchodným jednatelom žalovanej strany na proviziu. V 3. bode ukladala smluva žalobníkovi záväzok, že jemu odovzdany kruh čo najintenzívnejšie spracuje, veľké miesta a význačných zákaznikov najmenej raz každých 14 dní navštíví. Ďalej, že s cestovaním počne presne 1. novembra a prestane 30. apríla. Prerušenie cestovania, jeho neskoršie započatie alebo skoršie zakončenie bolo prípustné len so súhlasom žalovanej strany a žalobník bol povinný podať o každej ceste zpravu najmenej tri razy v týždni. Bol tedy žalobník povinný vykonávať práce v smluve uvedené po dobu v smluve určenú podľa úprav a príkazov žalovanej strany a bol tak včlenený do organizmu podniku žalovanej strany. Je preto správny záver odvolacieho súdu, že žalobník bol u žalovanej v služebnom pomere a neobstojí tvrdenie dovolacej žiadosti, že pracovný súd nie je príslušný k prejednaniu veci, pretože vraj išlo o smluvu o dielo.

Podporování nezaměstnaných

2499.

Nedostatečnost údaje v exekučním návrhu zabavení pohledávky více nebo méně 1000 Kč, příslušící povinnému za odborovou organizací z titulu podpory v nezaměstnanosti. (Rozh. nejv. soudu z 18. března 1937, R II 115/37, Váž. obč. 15941.)

Podle § 54, č. 3 ex. ř., musí exekuční návrh obsahovati jasně označení způsobu exekuce a všechny údaje, které jsou důležité pro opatření soudu exekuci povolujícího nebo soudu exekučního. Nejvyšší soud odůvodnil již v rozhodnutí č. 7110 (Sb. z. a n.,**) k němuž se odkazuje, zásadu, že to

*) Váž. obč. 12.816 (rozh. z 16. IX. 1933, R I 834/33, v „Pracovním právu“ č. 621). U pracovního soudu jest uplatňovati nárok zaměstnance proti zaměstnavateli na náhradu škody opřený o předpis § 1157 obč. zák., jakož i o to, že zaměstnavatel opomímul vykonati přihlašovací povinnost u sociálně-pojišťovacího ústavu.

**) Váž. obč. 5496 (rozh. nejv. soudu z 26. XI. 1925, R I 942/25): Ku povolení exekuce zabavením a příkazním důchodů dlužníka nestačí udání vymáhajícího věřitele, že dlužník jest zaměstnán u poddlužníka a

platí zvýšenou měrou pro žádosti, v nichž se navrhuje již doslov usnesení a které se povolují razítkem. Tomuto požadavku však nevyhověl exekuční návrh stěžovatelčin, jak správně doličuje napadené usnesení. Vždyť se stěžovatelka podle doslovu exekučního návrhu nedomáhá exekuce na důchod, příslušící povinnému proti podlužníkov z důvodu podpory v nezaměstnanosti (§ 299 ex. ř.), nýbrž navrhuje, aby k vydobytí částky 1.200 Kč s přísl. byla zabavena a jí přikázána více nebo méně pohledávka v částce 1000 Kč, již má povinný proti podlužníku z důvodu renty nezaměstnaných. Podle tohoto, třebaš nejasného doslovu — a nejasnost jde na vrub navrhovatelky, je odůvodněn názor, že jde o zabavení jednorázové pohledávky (§ 294 ex. ř.), nikoli pohledávky, záležící v opětujičích se důchodech (§ 299 ex. ř.), a jsou správné důvody napadeného usnesení, že

údaje exekučního návrhu nedostačují k povolení navržené exekuce, hledí-li se na ustanovení § 54, č. 3 ex. ř., a §§ 1, 2 zák. ze dne 1. července 1932, č. 116 Sb. z. a n. Ostatně by údaje exekučního návrhu nestačily, i kdyby navrhovatelka mínila vésti exekuci na důchod ve smyslu § 299 ex. ř., neboť zákon č. 116/1932 Sb. z. a n. odkazuje v příčině zabavitelnosti podpor v nezaměstnanosti na všeobecná ustanovení o exekuci na platy osob nezaměstnaných (viz rozh. č. 11.976 Sb. n. s.), o nichž jedná zákon ze dne 15. dubna 1920, č. 314 Sb. z. a n., v doslovu zákona ze dne 2. července 1924, č. 177 Sb. z. a n., a bylo proto povinností navrhovatelky, aby příslušné důchody přesně označila a popsala, aby tak umožnila soudu exekuci povolujícimu posouzení, zda a pokud jde o důchody zabavitelné podle dotčených zákonných předpisů (srov. č. 5496 a j. Sb. n. s.).

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 2. 2500.

Nezletilý, jenž se učí v otcově živnosti, není podroben pojistné povinnosti podle § 2, odst. 1., zákona č. 184/1928 Sb., jestliže učební poměr byl založen jednostranným prohlášením otcovým. (Nál. nejv. spr. soudu z 5. II. 1937, č. 20.101/34, Boh. A 12.762. Prejudikatura: Boh. A 11.528/34, 12.536/36.*)

Pro otázku, zda mezi otcem a synem je pojistný poměr podle § 2, odst. 1., zákona č. 184/1928 Sb. z důvodu poměru učňovského, o jaký v tomto sporu jde, je především bez právního významu, zda a pokud poměr ten vyhovuje předpisům práva živnostenského, jak Nss. opětně již vyslovil (nálezy Boh. A 8649/30, 11.785/35). Nezletilý syn, který se učí v živnosti svého otce řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle § 2, odst. 1., zákona č. 184/1928 Sb., nebylo-li prokázáno, že byla o tom uzavřena smlouva učební (nález Boh. A 11.528/34). K průkazu takovému nestačí

že jako takový má mzdu. Zněl-li návrh na zabavení důchodů, jest je přesně označiti a popsatí.

Váž. obč. 7110 (rozh. nej. soudu z 1. VI. 1927, R I 381/27): Předpis § 54, č. 3 ex. řádu platí zvýšenou měrou pro exekuční žádosti, v nichž se již navrhuje znění usnesení a jež se povolují razítkem.

Váž. obč. 11.976 (rozh. nej. soudu z 13. X. 1932, R II 346/32, v „Pracovním právu“ č. 520): Předpis zákona č. 116/1932 Sb., o exekuci na podpory v nezaměstnanosti, jest použití, třebaže exekuční návrh byl dán před vydáním tohoto zákona.

*) Boh. A 8649 (nál. z 31. V. 1930, č. 12.858/28, v „Pracovním právu“ č. 79). Nezletilý syn, který se v živnosti svého otce učí jeho řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle § 2, odst. 1. zák. č. 221/24, není-li prokázáno, že byla o tom uzavřena smlouva.

Boh. A 11.528 (nál. z 6. XI. 1934 č. 20.380, v „Pracovním právu“ č. 1093). Nezletilý syn, který se učí v živnosti svých rodičů řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle § 2, odst. 1. zák. č. 221/24 a zák. č. 184/28 Sb., není-li prokázáno, že byla o tom uzavřena smlouva učební.

Boh. A 11.785 (nál. z 9. III. 1935 č. 11.372/35, v „Pracovním právu“ č. 1.154). Pro otázku, zda mezi otcem a synem jest pojistný poměr podle § 2, odst. 1. zák. č. 184/28 Sb. z důvodu poměru učňovského, jest bez právního významu, zda a pokud sporný poměr vyhovuje předpisům práva živnost. o poměru učňovském.

Boh. A 12.536 (nál. z 3. X. 1936, č. 13.852/36, v „Pracovním právu“ č. 2.429). Nezletilý, jenž se učí v otcově živnosti, není podroben pojistné povinnosti podle § 2 zákona č. 221/1924 Sb., jestliže učební poměr byl založen jednostranným prohlášením otcovým. Na věci nic nemění, že živnost. společenství zapsalo toto prohlášení jako učňovskou smlouvu do svého rejstříku.

však ještě, že otec podepsal jen sám u živnostenského společenstva akt o tom, že přijímá svého nezl. syna do učení svému řemeslu, neboť tím projevuje toliko jednostranně svou vůli vyučiti svého nezl. syna, nad nímž přísluší mu moc otcovská, určitému řemeslu, aby takto splnil svou po zákonu mu uloženou povinnost postarati se o jeho zaopatření a o založení jeho budoucí existence. V takovémto projevu o sobě není proto ještě možno spatřovati projev vůle smluvní (animum obligandi), nýbrž jen formální projev o tom, že a jak otec hodlá splnit svůj zákonný, v právu rodinném kotvící závazek. Akt takový, třebaže je označen jako »učňovská smlouva«, nepozbývá povahy aktu jednostranného ani tím, že se v ní otec podepíše jako učební mistr a zároveň také jako zákonný zástupce svého nezletilého syna. Takový akt nemůže nahraditi řádnou smlouvu učňovskou, poněvadž smlouva taková, jako každá jiná smlouva dvoustranná, vyžaduje nezbytně svobodného souhlasného projevu vůle obou kontrahentů. Jen tehdy, jsou-li obě tyto náležitosti splněny, dojde k založení právního poměru, o němž lze právem tvrditi, že byl oboustranně smluven, a že takto vznikl pojistný poměr.

§ 2. 2501.

Poměr ošetřovatele k osobě, která přikazuje ošetřovatelky k ošetřování nemocných, může býti poměrem služebním ve smyslu § 2 zákona o soc. pojištění. (Nál. nejv. spr. soudu z 26. II. 1937, č. 10.906/37, Boh. A 12302.)

§ 6. 2502.

Poštovní vozka, je-li ve služebním poměru se státem (poštovní správou), podléhá pojištění podle stanov fondu pro invalidní a starobní pojištění poštovních zaměstnanců, aniž jest k tomu potřebí jeho souhlasu; je-li samostatným podnikatelem, řídí se jeho pojištění podle smlouvy, kterou o tom uzavřel se státem a již stát nemůže měniti jednostranným prohlášením, že pojištěnce převádí do pojištění ve fondu pro invalidní a starobní pojištění veřejných zaměstnanců. (Rozh. nejv. soudu ze 4. II. 1937, Rv I 2999/36, Boh. A 15797.)

§ 10. 2503.

Nesráží-li zaměstnavatel podle § 41 zákona čl. XIX:1907 část pojistného připadající na zaměstnance z jeho platu, je tuto částku jako vedlejší

požitek zaměstnancův při ustanovení mzdové třídy započítá do jeho průměrné denní mzdy ve smyslu § 7 min. nař. č. 4790/1917. (Nál. nejv. spr. soudu z 15. ledna 1937 č. 17.328/35, Boh. A. 12.724. Prejudikatura: Boh. A. 9997/32, 10.283/33. *)

Z obsahu správních spisů je zřejmo, že osoby, o jejichž zařazení do mzdových tříd v tomto sporu jde, jsou zaměstnanci podrobení pojištění podle právních předpisů o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců. Pro tyto zaměstnance zůstávají v příčině jejich nem. pojištění podle § 1 zákona č. 117/1926 Sb. v platnosti ustanovení §§ 1—10, 13, 19—28 a 41, odst. 1., zákona z 30. března 1888 č. 33 ř. z., jakož i obdobná ustanovení zák. čl. XIX:1907 a zákonů je pozměňujících a doplňujících i přes 30. červen 1926, kdežto jinak vztahují se i na tyto osoby ustanovení zákona z 9. října 1924 č. 221 Sb.

O platu a mzdě (obvyklé denní mzdě), podle jejíž výše řídí se nároky pojištěných osob na pojistné dávky, obsahující určité předpisy §§ 5, 6, 7, 9, 25, 26 zákona č. 33/1888 ř. z. O právu zaměstnavatele sraziti si ze mzdy nebo služného poměrnou částku příspěvku na tohoto připadající a zaměstnavatelem ze svého zapravenou obsahuje ustanovení § 36 téhož zákona. Ustanovení o stanovení mzdových tříd a sražení polovice příspěvku z platu nebo mzdy zaměstnance naň připadající, kterou zaplatil zaměstnavatel, dána jsou v obdobných ustanoveních § 11 zák. čl. XIX:1907 ve znění § 7 min. nař. č. 4790/1917 a v § 41 téhož zák. článku. Podle těchto ustanovení dlužno tedy dnešní spor, v němž jde o zaměstnance působící na Slovensku, posuzovati (srov. také §§ 1 a 1a) stanov. zúč. pojišťovny schválených výnosem min. soc. péče z 31. října 1930).

Ve příčině mzdových tříd ustanovuje § 7, odstavec první, min. nař. č. 4790/1917, že při stanovení mzdových tříd osob uvedených v § 1 tohoto nař. a jejich průměrné denní mzdy mají se započítati všechny vedlejší počítky, zejména také ekvivalent naturálních dávek, který má býti určen ve stanovách pokladny.

Podle § 41 zák. čl. XIX:1907 příspěvky, které se mají platiti za zaměstnance podrobené pojistné povinnosti, platí zaměstnavatel a zatěžují z polovice jeho a z polovice zaměstnance, pročez zaměstnavatel může částku připadající na zaměstnance z platu nebo mzdy svého zaměstnance sraziti. Kdyby zaměstnavatel příspěvek, připadající na zaměstnance, při nejbližší výplatě následující po jeho splatnosti nesrazil, může tuto částku později sraziti jen tehdy, jestliže od dotčené výplaty neuplynul jeden měsíc nebo — dostává-li zaměstnanec svůj plat, resp. mzdu měsíčně — jestliže neuplynuly ještě dva měsíce. Podle tohoto ustanovení měli tedy výše uvedení zaměstnanci stěžující si firmy polovici nem. pojistného platiti ze svého. Neplatili ji však, poněvadž stěžující si firma jim ji z platu pravidelně nesrážela.

Jádrum sporu jest otázka, zda tuto zaměstnavatelem nesráženou polovici pojistného, připadající na zaměstnance, lze započítati do průměrné denní mzdy zaměstnancovy, rozhodné pro

*) Boh. A. 9997 (nál. z 7. IX. 1932, čís. 4207/31). Nesráží-li zaměstnavatel — jak to připouští § 164, odst. 1 zák. č. 221/24 — část pojistného, připadající na zaměstnance, s jeho mzdy, je tato částka součástí mzdy podle § 10 cit. zák.

Boh. A. 10.283 (nál. z 19. I. 1933, č. 825, v »Pracovním právu«, č. 595): Jest polovina pojistného, připadající na zaměstnance, kterou zaměstnavatel se mzdy nesráží, ač k poskytování výhody takové není povinen, příjmem započitatelným do mzdy ve smyslu ustanovení § 10 zák. o soc. pojištění?

stanovení mzdové třídy podle § cit. min. nař. Otázku tuto dlužno po názoru nss. zodpovědět kladně. Ve smyslu tohoto předpisu sluší do mzdy započítati všechny vedlejší počítky. Třeba proto zkoumati, je-li možno řečenou polovici pojistného subsumovati pod pojem vedlejšího počítku zaměstnancova. Je jasno, že nepoužije-li zaměstnavatel svého práva sraziti si při výplatě mzdy nebo později do 1, resp. 2 měsíců polovici pojistného připadající na zaměstnance a uhradí-li tuto část pojistného ze svého za zaměstnance, má z toho zaměstnanec nepochybně určitý nájetkový prospěch, neboť tím nabude většího příjmu jako odměny za práce nebo služby zaměstnavateli vykonané, než by obdržel, kdyby mu zaměstnavatel z jeho mzdy nebo platu srazil část pojistného, kterou zaměstnanec je po zákonu povinen zapraviti ze svého. O nesráženou část pojistného se tedy příjem zaměstnancův zvýší. Takto obdrží zaměstnavatel vedle ostatních svých smluvených pracovních nebo služebních počítků ještě další požitek v důsledku svého pracovního nebo služebního poměru k zaměstnavateli jako součást mzdy. Podle těchto úvah nutno dospěti k úsudku, že majetkový prospěch, plynoucí zaměstnanci z nesrážení naň po zákonu připadající části pojistného zaměstnavatelem z jeho mzdy, sluší kvalifikovati jako vedlejší požitek ve smyslu ustanovení § 7 min. nař. č. 4790/1917, který při stanovení mzdové třídy je započítá do průměrné denní mzdy.

Při tom nemají tu právního významu skutečnosti, že zaměstnavatel nesráží pojistné zaměstnanci dobrovolně, ani že o tom strany nic neujednaly, poněvadž rozhodným momentem je toliko fakt, že zaměstnavatel část pojistného připadající na zaměstnance pravidelně nesráží. Že by se tak dalo jen nahodile, stížnost nenamítá (srov. nálezy Boh. A. 9997/32 a 10.283/32).

Pensijní pojištění

§ 1. 2504.

Ručné vedení kormidla na základe odborných znalostí a skúseností nie je prácou duševnou. Kormidelník, ktorý vedie sám ručne kormidlo a tieto rozkazy vydáva, prípadne naň ich splnením dozoruje, nie je preto osobou dozročou ani osobou práce prikazujúcou podľa § 1, č. 6 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. (Rozh. najvyššieho súdu z 6. apríla 1937, Rv III 83/37, Sb. min. sprav. č. 212.)

§ 1. 2505.

Převážně duševními pracemi, zakládajícími pensijní pojistnou povinnost podle zák. č. 89/1920 Sb. z. a n. a č. 26/1929 Sb. z. a n., jsou práce, při kterých podstatná část činnosti záleží v myšlenkových pochodech, které potřebují vnějšího písemného nebo ústního výrazu (příkazu, dispo- sice, prohlášení, záznamu a pod.) jen proto, aby se mohly státi zřejmými, nebo práce, při nichž podstata činnosti záleží v tvoření vlastních úsudků. (Rozh. nejv. soudu ze 4. III. 1937, Rv I 11/37-24, Sb. min. sprav. č. 205.)

Neprávem má dovolání za to, že písemné práce žalobcem vykonané a nižšími soudy zjištěné jest pokládati za práce převážně duševní, zakládající pensijní pojistnou povinnost žalobcovu podle zákonů č. 89/1920 Sb. z. a n. a č. 26/1929 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud odůvodnil v rozhodnutích čís. 13.676 a 14.750 (Sb. n. s.,*) k nimž se pro struč-

*) Váž. ob.č. 13.676 (rozh. z 23. VI. 1934, Rv II 275/33, v »Pracovním právu«, č. 1130): Pojem prací převážně duševních. Strojník, jehož úkolem jest

nost odkazuje, zásadu, že převážně duševními jsou práce, při kterých podstatná část činnosti záleží v pochodech myšlenkových, které potřebují vnějšího písemného nebo ústního výrazu (příkazu, dispoice, prohlášení, záznamu a pod.) jen proto, aby se mohly státí zřejmými, nebo práce, při nichž podstata činnosti záleží v tvoření vlastních úsudků.

Podle toho, co zjistil odvolací soud na str. 4 napadeného rozsudku, šlo u sporných písemných prací žalobcových (vyplnění vzoru »Markenkontrolle«, nahrazování kartotéky a indexu k ní podle pokynů účtárny, zapisování návštěv do příruční knihy) v podstatě jen o konstatování pouhých skutečností a poznatků, jež získal žalobce prostými smysly, a k tomu stačil jednoduchý návod, a nešlo tedy o činnost rázu svrchu naznačeného. Totéž platí o týdenních seznamech, v nichž měl žalobce jen spočítávati hodiny pracovní v jednotlivých týdnech, nehledí-li se ani k tomu, že podle zjištění nižších soudů tato práce činila jen asi 12 hod. týdně. Pokud pak jde o telefonické spoje, zařídil je žalobce, jak bylo zjištěno, toliko v zastoupení druhého vrátneho v době od 12.—14. hodiny odpolední, takže oproti jiným pravidelným úkonům žalobcovým neměly významu, a totéž platí o tvrzeném vydávání zboží v továrně, zjištěno-li, že při tom byl žalobce činným jen výjimečně a velmi zřídka.

Pokud však jde o hlavní činnost žalobcovu, záležela podle zjištění nižších soudů v podstatě v dohledu na dělnictvo při vkročení do továrny a při odchodu z ní, dohledu na povozu a na váhu a jest odůvodněn závěr, že tu nešlo o dozorčí činnost ve smyslu zákona o pensijním pojištění (srv. č. 13.676 sb. n. s.).

Úrazové pojištění

§ 1. 2506.

Úředníky, kteří přicházejí do styku s technickým zařízením podniku, třebas jen při chůzi do kanceláře nebo z kanceláře, je pokládati za závodové úředníky ve smyslu § 1 úraz. zákona. (Nález nejv. správ. soudu z 12. II. 1937, č. 16.746 z r. 1936, Boh A 12772. Prejudikatura: Boh A 10.398/33, usnesení odb. plena z 18. ledna 1937, čís. pres. 662/36.*)

§ 1. 2507.

Skutečnost, že peněžní ústav (spořitelna) může podle svého určení použití přebytků svých obchodů jen k účelům všeužitečným, nevylučuje sama o sobě, aby ústav byl uznán za podnik živnostenský ve smyslu § 1, odst. 4., č. 2 úraz. zákona. (Nál. nejv. spr. soudu z 19. XII. 1936, č. 17.099/36, Boh A 12698.)

§ 1. 2508.

Povinnost lesních dělníků úrazovým pojištěním. (Rozh. vrch. poj. soudu z 19. V. 1936, Cuo 224/35.)

Žalobce v odvolání uplatňuje jako důvody odvolací porušení zákona s návrhem, aby napadený nálezh byl změněn v ten smysl, že se žalobě vyhovuje. Porušení zákona spatřuje žalobce v tom, že první soud případ posuzoval podle zákona čl.

řízení a obsluha strojů a jenž musí na topiče jen dozíratí proto, aby mu tyto vlastní úkony umožnil, nekoná práce převážně duševní.

V á ž. o b č. 14.750 (rozh. z 2. XII. 1925, Rv I 1028/35, v „Pracovním právu“, č. 2124): Pojistná povinnost kancelářských zaměstnanců; pokud jí podléhají.

*) Boh. A 10.398 (nál. z 7. III. 1933, č. 1073/31): O pojistné povinnosti závodových úředníků v pivovare.

XIX., kdežto prý žalobce podle § 2 zák. čl. XX. z r. 1913 pod pojišťovací povinnost podle hořejšího zákona nespadá, nýbrž jest proti úrazům pojištěn podle zákona čl. XVI/1900, XIV/1902 a VIII/1912, kteréžto zákony nestanoví žádnou zvláštní dobu promlčení, takže má platnost promlčecí doba 32 let.

S žalobcovými vývody nelze souhlasiti, poněvadž § 2 zákona čl. XX/1913 se týká zemědělské čeledi, ke které žalobce jako lesní hajný nenáleží.

Pro úrazové pojištění lesních dělníků platí zák. čl. XIX, který pojistnou povinnost omezuje na živnostenskou produkci dřeva, takže žalobce povinnému pojištění vůbec nepodléhá.

I kdyby se však pojištění podle zákona čl. XIX/1907 na něho vztahovalo, nic by tím nezískal, poněvadž podle napadeného zjištění prvního soudu úraz včas nehlásil a jeho nárok proto byl promlčen (§ 89 zák. čl. XI/1907).

Josef Prášek.

§ 5. 2509.

K pojmu podnikového úrazu se nevyžaduje, aby se výkon služby zaměstnancovy, při němž došlo k jeho úrazu, týkal právě provozu té části podniku (stavby), v níž mu byl úraz způsoben; stačí, že se úraz stal v provozu podniku a že jest s ním v souvislosti. (Rozh. nejv. soudu ze 7. I. 1937, Rv I 771/35, Váž. obč. 15.728.)

Žalobce spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud přisvědčil názoru prvního soudu, že jde v souzeném případě o podnikový úraz ve smyslu předpisů úrazového zákona č. 1/1888 ř. z. v doslovu zákona č. 207/1919 Sb. z. a n. Jest nesporné, že žalobce byl v době úrazu ve službách žalované firmy a že se mu stal úraz při výkonu služby pro žalovanou firmu. V rozh. čís. 2214 a 2397 Sb. n. s.*), na něž se odkazuje, byla vyslovena zásada, že jest za podnikový úraz pokládati takový úraz, jenž se přihodil při provozování podniku a jenž jest v příčinné souvislosti s ním. Byl-li žalobce v době úrazu ve službách žalované firmy a úraz se mu přihodil při výkonu služby pro žalovanou firmu, tedy v jejich službách, v jejím podniku a z příčin souvislících s provozováním jejího podniku, tedy jest úraz žalobcův pokládati za podnikový. K pojmu podnikového úrazu se nevyžaduje, aby se výkon služby žalobcovy týkal právě té stavby, kterou byl úraz způsoben, poněvadž z ustanovení § 1 úraz. zák. plyne, že předmětem pojištění není jednotlivé dílo podnikatelské, nýbrž jeho podnik jako celek a že jsou v něm pojištěni hromadně všichni zaměstnanci. Pro otázku podnikového úrazu tedy v souzeném případě nerozhoduje, zda žalobce konal práce pro žalovanou firmu v její kanceláři u zříčené stavby a pro zříčenou stavbu, či pro nějakou jinou její stavbu.

§ 5. 2510.

Pojem »bytu« po rozumu § 5 úraz. zák. (Rozh. vrch. poj. soudu z 8. II. 1937, Cuo 856/36.)

Nebylo třeba zjišťovati, zda žalobce kromě bytu v Budňanech měl také byt v Mšeci, neboť záleží jen na tom, který z těchto bytů byl v účelové

*) V á ž. o b č. 2214 (rozh. z 30. I. 1923, Rv I 742/22): Jest úrazem „podnikovým“, byl-li zaměstnanec v závodě pokoušen psem, třebas cizím. Byl-li pes psem zaměstnavatele, nepřichází v úvahu jeho ručení podle § 1820 obč. zák.

V á ž. o b č. 2397 (rozh. z 20. III. 1923, Rv I 1138/22): „Podnikovým“ jest úraz, utrpěl-li jej dělník při provozování podniku a je-li v příčinné souvislosti s tímto provozováním nebo s nebezpečím s ním spojeným.

souvislosti s podnikem. Tato účelová souvislost je právě důvodem, proč zákon úrazům v podniku staví na roveň úrazy přiházející se cestou z bytu do práce a z práce do bytu, vycházejí zřejmě z úvahy, že bez takové cesty práce v podniku není myslitelná a že je tedy spravedlivé, aby na cestě té dělník požíval stejné ochrany proti následkům úrazu, jako když pracuje v samém podniku.

V souzeném případě vysvitá již ze žalobních údajů, že mezi tvrzeným bytem ve Mšeci a podnikem nebylo účelové souvislosti shora naznačené, nýbrž že tato spojitost byla jen mezi naturálním bytem v Budňanech, v němž žalobce s manželkou po celý pracovní týden bydlil, a podnikem, kde byl žalobce zaměstnán. Josef Prášek.

§ 5. 2511.

Úraz na cestě z podniku k obědu do jiného místa než bytu není úrazem na cestě z práce do bytu podle § 5 úraz. zák. (Rozh. vrch. poj. soudu ze 17. XII. 1936, Cuo 339/36, Úrazové pojištění, č. 2.)

Podle § 5, odst. 3. úraz. zák. lze úrazům podnikovým na roveň postavit takové úrazy, které se přihodí cestou z bytu do práce nebo z práce do bytu, pokud v této cestě nenastane přerušení, odůvodněné vlastním zájmem pojištěncovým nebo jinak, nesouvisícím s pracovním poměrem.

Žalobce uvádí, že se mu přihodil úraz o 12. hodině polední na cestě z práce do průjezdu chudobince, vzdáleného od továrny jeho zaměstnavatele toliko asi 100 metrů, aby v polední přestávce nemusil konat cestu do svého bytu, vzdáleného 1½ km od továrny jeho zaměstnavatele.

Též ze srovnání uvedeného předpisu zákona s údaji žalobcovými podává se neoprávněnost žalobního nároku. Úraz nepřihodil se žalobci na cestě z práce do bytu, nýbrž na cestě z práce na jiné místo, kam mu v jeho vlastním zájmu přinašela manželka oběd.

Uvedeného zákonného ustanovení, které znamená výjimku ze zásady, že dělník jest jen proti takovým úrazům pojištěn, které se mu přihodí při zaměstnání v podniku, nelze použítí obdobně na případy, u nichž nejsou splněny veškeré zákonné předpoklady. Názor soudu stolice první, že

průjezd chudobince, kam žalobci již po mnoho let donášela jeho manželka oběd, dlužno na roveň postavit bytu ve smyslu shora uvedeného zákonného ustanovení, nemůže tudíž obstát.

§ 7. 2512.

Nárok na ascendentní důchod předpokládá nemožnost výživy ascendentovy z jeho vlastních prostředků. (Rozh. vrch. poj. soudu z 11. XI. 1936, Cuo 158/36, Úrazové pojištění č. 2.)

Nárok na ascendentní důchod předpokládá, že důchodu se domáhající ascendent byl zemřelým pojištěncem proto podporován, poněvadž ascendent ten si z vlastních prostředků nemohl výživu opatřiti a byl tedy v nouzi.

První soud má za to, že této podmínky u žalobkyně nebylo, ježto je schopná práce a má majetek. Tento majetek není sice veliký, ale má-li žalobkyně byt ve vlastním domě, jen částečně zatíženém, a k tomu okolo 6 měric pole, 2 krávy a slepice, kteréžto hospodářství jí obstarává druhý syn, ona sama pak je zdravá a málo přes 40 let, nelze jinak, než uznati, že poměry žalobkyně nejsou takové, aby byl zemřelý ze svého nepatrného výdělku 100 Kč týdně na její výživu musil přispívati. Tvrzení, že syn ten měl větší příjmy, protože dostával zpropičné 60—80 Kč týdně, je novota v odvolacím řízení nepřipustná (§ 226, odst. 5. poj. zák.) a nelze k němu proto hleděti.

Není-li však splněna základní podmínka ascendentního nároku, t. j. nemožnost výživy žalobkyně z vlastních prostředků, jest neodůvodněnost jejího nároku na bíle dni a zamítnutí žaloby se stalo právem.

Léčebný fond

2513.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi jsou politické úřady kompetentní rozhodovati o tom, zda člen Léčebného fondu veřejných zaměstnanců je povinen platiti útraty za ošetřování ve veřejné nemocnici, které nebyly hrazeny jmenovaným fondem. (Nález nejv. spr. soudu z 19. XII. 1936, č. 12.598/36, Boh A 12696).

Poznámky.

Časopisy

Právní obzor (roč. XX, č. 12) Jaroslav Kořista: Zemědělské poistenie úrazové na

Slovensku a Podk. Rusi. — Univ. prof. dr. Karel Lašťovka: Unifikace práva správního. Soudcovské listy (roč. XVIII., č. 9). Dr. Jos. Trnečka: O útisku.

Antikvární, právnícké a finanční příručky

(i nové)

prodá, koupí, vymění

Právnícký antikvariát

PRAHA II., VÁCLAVSKÉ NÁM. Č. 43. TELEFON 279-29.

Veškeré novinky k dispozici.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, pro předplatitele časopisu »Odborové sdružení československé« Kč 12.—. — Redakce, správa a výprava v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hybernská ul. 7 — Novinová sazba povolena řed. pošt a telegr. 25.333-VII.-7928. — Dohledací pošt. úřad Praha 25.